

VILLEN LJUSTIBERG

IHMISJÄRJEN VIHOLLINEN

Alkoholi — yksi ihmiselämän suurimpia paradokseja — on ihmisjärjen synnyttämä, mutta noussut sen viholliseksi tuomalla mukanaan vaikean sairauden, jota lääkärit nimittävät dipsomaniaksi. "Kieltolakien" käyttäminen ei ole ratkaissut alkoholiongelmaa. Siksi on olemassa vain kaksi keinoa kamppailla dipsomaniaa vastaan: ennalta ehkäisevä ja varsinainen sairauden hoito.

Neuvostoliitossa käydään kamppailua alkoholismia vastaan valtiollisen lainsäädännön, lääketieteellisten laitosten ja yhteiskunnallisten järjestöjen voimin.

Ehkäisyä

Ensimmäiset ja jokapäiväiset taistelutoimenpiteet ovat voimakas valistustyö alkoholijuomien vahingollisuudesta luentojen tai keskustelujen puitteissa. Erytistä huomiota kiinnitetään tähän työhön nuorten keskuudessa ja varsinkin vapaa-ajan vieton ongelmaan. Voimistelu, urheilu, teknilliset kerhot ja taidekerhot — kaikki tämä ohjaa pois "kadulta", herättää ja kehittää intellektuel-

leja harrastuksia ja ratkaisee vapaa-ajan vieton.

Alkoholijuomien väärinkäyttöön taipuvien henkilöiden käytöstä pohditaan työntekijöiden kokouksissa, jonne kutsutaan myös heidän perheensä ja vanhempansa. Asuinkortteleissa juopotteluun puuttuvat aktiivisesti ns. toverituomioistuimet, jotka työskentelevät vapaaehtoisesti ja maksutta. Suurimmalle osalle aloittelevista "juomareista" tällainen keskustelu tai "oikeuskäsittely" on riittävä keino.

Mutta jos alkoholisti työskentelee liikenteen palveluksessa, vaara on jo ilmeinen. 70 prosenttia kaupunkien liikenneonnettomuuksista on päihtyneiden kuljettajien syytä.

Tällöin asiaan puuttuvat jo valtioelimet — yleistä järjestystä valvova ministeriö. Jos yksityisautojen omistajat, taksinkuljettajat tai laitosten autonkuljettajat saapuvat liikenteeseen juopumustilassa, he menettävät oikeutensa kuljettaa moottoriajoneuvoa vähintään vuoden ajaksi silloinkin kun he

itse eivät varsinaisesti ole aiheuttaneet mitään rikkomuksia.

Eniten huolta (varsinkin juhlapäivinä) miiliseille ja vapaaehtoisille järjestyksenvalvojille tuottavat, eivät alkoholistit, vaan lievästi maistaneet ilonpitoon innostuneet seurueet ja "sammuneet" nuoret miehet. Tarpeen vaatiessa heidät toimitetaan päihtyneiden huoltoasemille, missä heidät saadaan rauhoittumaan ja asetetaan nukkumaan. Aamulla heille ojennetaan lasku yö-sijasta ja palveluksesta ja sattuneesta ilmoitetaan (ehdottomasti) työpaikalle.

Käy kuitenkin ilmi, että tällaiset yleisen järjestyksen rikkojat ovat yleensä satunnaisia, eivätkä kroonisia juomareita. 90 prosenttia tällaisille päihtyneiden huoltoasemille joutuneista henkilöistä on siellä ensimmäistä kertaa. Se on varsin ymmärrettävää, sillä "asiakkaan" varsin vähän kunnioittamassa laitoksessa viettämä yö jää hänelle yleensä pysyvästi mieleen.

Radikaaleja keinoja

Seuraavat toimenpiteet ovat rajoitus ja pakkokeinoja. Neuvostoliitossa myydään votkaa ja muita väkeviä alkoholijuomia kauppoissa vasta kello 10 jälkeen aamulla, jolloin työpäivä on jo alkanut.

Väkevien viinien, votkan ja konjakkien¹⁾ hinnat ovat verrattain korkeita. Litra votkaa maksaa noin 6 ruplaa — suunnilleen 0,5—1 prosenttia työläisen kuukauden keskiansiosta. Näitä juomia myydään ravintoloissa ja kahviloissa laseittain 20 prosentin korotuksella.

Esiintymisestä julkisella paikalla humalaisena saattaa miliisi sakottaa aina 30 ruplaan nousevalla summalla. Venäjän liittotasavallan rikoslain 12. pykälässä sanotaan, että humalatilassa rikoksen suorittanut henkilö ei vapaudu rikoslain edellyttämästä vastuuvollisuudesta.

¹⁾ = brandyjen — toim. huom.

Vieläkin ankarampia toimenpiteitä käytetään kroonisten alkoholistien kohdalla. Venäjän liittotasavallan rikoslain 62. pykälän mukaan, jos rikoksen suorittaa alkoholisti tai narkomaani, saattaa oikeus yhteiskunnallisen järjestön, kollektiivin, toveri-oikeuden tai terveydenhoitoelinten pyynnöstä langettaa tällaiselle henkilölle rangaistuksen lisäksi myös pakollisen hoitokuurin. Jos rangaistukseen ei liity vapauden menettäminen, heitä hoidetaan lääketieteellisissä laitoksissa erityisen hoito- ja työkuurin pohjalla. Kun taas tällaiset henkilöt tuomitaan vapausrangaistukseen, he joutuvat pakolliseen hoitokäsittelyyn rangaistusaikanaan. Heidän vapauduttuaan (jos hoitokuuria on syytä jatkaa) sen suorittavat lääketieteelliset laitokset normaaliin tapaan. Lisäksi tällainen hoitokuuri voidaan keskeyttää vain tuomioistuimen päätöksen nojalla jonkin lääketieteellisen järjestön esittäessä tällaista ratkaisua.

Tässä pykälässä sanotaan myös, että jos henkilö väärinkäyttää alkoholijuomia ja siten saattaa perheensä vaikeaan taloudelliseen asemaan, on tuomioistuimella oikeus ottaa tällainen henkilö yhteiskunnallisten järjestöjen pyynnöstä holhoukseensa. Vastaavanlaisia pykäläiä on myös Neuvostoliiton muiden liittotasavaltojen rikoslaeissa.

Läketieteelliset laitokset

Ketä sitten on pidettävä kroonisena alkoholistina? Tämä on erittäin monimutkainen eikä turha kysymys, koska on lähes mahdotonta määritellä, mikä on viimeinen alkoholimäärä, joka siirtää tavallisen alkoholia käyttävän henkilön vaikeasti sairaiden henkilöiden kategoriaan. Lisäksi suurin osa kroonisista alkoholisteista aloittaa juomisensa satunnaisten syiden tuloksena eikä primäärisen, patologisen myrkyntymisen vuoksi.

Useimmat lääkärit ovat sitä mieltä, että krooniseksi alkoholistiksi on katsottava

henkilö, joka jo kokee hillittömän halun juoda, jolloin hänen elimistössään samalla tapahtuu merkittäviä muutoksia runsaan alkoholin käytön vuoksi. Ensimmäinen askel alkoholismiin on taipumus krapularyypyn käyttöön juominkien jälkeen. Venäläinen sananlasku sanoo: "Ei isä poikaansa siksi lyönyt, että oli ryypannyt, vaan siksi, että oli ottanut krapularyypyn . . ."

Tärkeimpänä organisaatiorenkana Neuvostoliitossa käytettävässä hoito- ja ehkäisytyössä alkoholismia vastaan kamppailtaessa ovat psykoneurologiset hoitolat. Niissä hoidetaan, jos niin voi sanoa, 'alkavia' potilaita. Hoitokuuri on säännöllisesti poliklinikkatyyppiä.

Toisena renkaana alkoholia vastaan kamppailevien laitosten järjestelmässä ovat psykoneurologisten tai yleissomaattisten sairaaloiden narkologiset osastot. Laitoshoitoon niissä joutuvat vain sellaiset krooniset alkoholistit, joiden elimistössä on jo tapahtunut pysyviä vaurioita ja joiden hoito ei poliklinikkamenetelmin ole tuloksellista. Laitoshoidossa juominen keskeytetään ja henkilössä pyritään aikaansaamaan kielteinen reaktio alkoholia kohtaan, tai sitten hoito suoritetaan 1,5—2 kuukautta kestävästä kuurina.

Kolmantena renkaana ovat erityiset terveydenhoitoministeriön piiriin kuuluvat alkoholistiirtokunnat, joissa hoidetaan alkoholin aiheuttamia psyykkisiä vammoja, sekä kasvatus- ja työsiirtokunnat, joissa annetaan pakollista hoitoa paatuneille juopaille.

Hoito

Alkoholismien hoito jakautuu kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä poistetaan kaikkein vaikeimmat krapulailmiöt. Alkoholin käytön loppumisen aiheuttamat erilaiset elimistön häiriötilat poistetaan lääkkeiden ja elimistöä yleisesti vahvistavan hoidon avulla. Alkoholismien yhteydessä on havaitta-

vissa vitamiinien puutosta. Tällöin potilaalle annetaan glukoosia sekä C ja PP (= nikotiinihappo) vitamiineja suurina annoksina. Suotuisa vaikutus on B₁, B₂, B₁₂ ja varsinkin B₁₅ vitamiinilla, joka alentaa alkoholin toksisuutta ja suojaa elimistöä monilta myrkyiltä.

Toinen hoitovaihe on kielteisen (oksenus-) refleksin kehittäminen alkoholia kohtaan. Tähän tarkoitukseen käytetään 1-prosenttista apomorfiiniliuosta; emetiinihydrokloridia 0,03 ja 0,05 gramman annoksina tai 2-prosenttisena liuoksena; 1—2 prosenttista kuparisulfaattiliuosta tai sen ja kalanmaksaöljyn seoksia sekä 5-prosenttista ketun lieko-liuosta.

Jotta saataisiin kehitetyksi pysyvä kielteinen refleksi, joudutaan apomorfiinivotkayhdistelmää antamaan 15—20 kertaa, ketun lieko-liuosta tarvitaan vain 5—10 tällaista yhdistelmää. Sensijaan antabuskuuri, alkoholin ja antabusin yhdistelmänä kestää 5—6 kertaa, joita ei saa olla kahta enempää viikossa.

5—10 minuuttia ennen ruisketta potilas saa juoda 500—600 grammaa vettä. Ruiskkeen jälkeen muutaman minuutin kuluttua ilmenee kuvotusta ja syljeneritystä. Potilaan annetaan haistaa votkaa — pahoinvointi lisääntyy. Tämän jälkeen hänelle annetaan 30—50 grammaa votkaa, jolloin alkaa äkillinen voimakas pahoinvointi.

Kolmantena vaiheena on hoidon tukeminen, joka vahvistaa saavutettuja tuloksia. Hoitokuurin jälkeen potilaat ovat lääkärin tarkkailun alaisina vähintään kahden vuoden ajan. Kuurin päätehtävänä on totuttaa potilas täydelliseen alkoholista pidättymiseen. Kaikkia hänen omaisiaan ja läheisiään varoitetaan siitä, että potilas ei ehdottomasti saa nauttia mitään alkoholi juomia oltavatpa annokset miten pieniä hyvänsä. Suuri sija kroonisen alkoholismien hoidossa annetaan myös psykoterapialle, jota potilaan omaistenkin suodaan tukevan.